

درس پنجم - رهایی از قفس

واژگان

پیغام : پیام بازگو کردن : سخنی را دوباره گفتن خواجه : بزرگ ، سرور ، تاجر همتا : همانند ، مثل زهره اش بدرید : ترسید شگفت زده : کسی که تعجب کرده ، متعجب زین : از این خام : بیهوده شادکام : خوشحال شادکام : خوشحال کنیزک : خدمتکار ، زنی که برده باشد نشان : علامت ، نشانه دریافت : دانست ، فهمید گریستن : گریه کردن بند : طناب ماجرا : اتفاق اسیر : زندانی	بازرگان : تاجر حبس : زندان ، بازداشت دلتنگ : غمگین شیرین زبان : شیرین گفتار گران بها : با ارزش غلام : نوکر ، خدمتکار ارمغان : هدیه ، سوغات کارمت : که برای تو بیاورم خطه : سرزمین فلان : اشاره به شخص نامعلوم مشتاق : دارای شوق ، آرزومند قضا : تقدیر ، سرنوشت دلداری دهد : همدردی کند ، غم خواری کند شکر سخن : شیرین سخن ، شیرین گفتار گنبد کبود : منظور آسمان آبی است غصه : ناراحتی ، غم قافله : کاروان
---	---

هم خانواده

تجارت : تاجر تعجب : متعجب شاکي : شکایت حس : احساس عبور : عابر اسیر : اسارت علم : علم - معلم	لذیذ : لذت حبس : محبوس شگفت زده : شگفت انگیز مشتاق : اشتیاق - شوق سکوت : ساکت وقت : اوقات حال : احوال
---	---

مخالف

اسیر : آزاد پرسش : جواب - پاسخ	ثروتمند : فقیر رهايي : اسارت
-----------------------------------	---------------------------------

کلمات دارای ارزش املايي

ثروتمند - طوطی - سوغاتی - ارمغان - کارمت - خطه ی - پیغام - صحنه - موضوع - خواجه - زهره - شکر سخن - غار - باغ وحش - باغچه - یک دفعه - مامور - غصه - اتفاقا - قاطر - حکمت - بازرگان - هندوستان - غلام - قضای روزگار - تجارت - کنیزک - لحظه ای -

رهايي از قفس

- گفت طوطی را چه خواهی ارمغان
- کارمت از خطه ی هندوستان

به طوطی گفت : سوغاتی چه میخواهی که از سرزمین هندوستان برایت بیاورم

• گفت آن طوطی که آن جا طوطیان چون بینی ، کن زحال ما بیان طوطی گفت :زمانی که آن جا طوطی های دیگر را دیدی وضعیت من را برای آن ها بگو

• کان فلان طوطی که مشتاق شماس است از قضای آسمان در حبس ماست بگو که فلان طوطی که آرزوی دیدار شما را دارد از سرنوشت و تقدیر بد در اسارت ما است

• این چرا کردم ، چرا دادم پیام این چه کاری بود کردم ، چرا این پیغام را دادم سوختم بیچاره را زین گفت خام با این سخن بیهوده و ناپخته باعث مرگ آن بیچاره شدم

• کرد بازرگان تجارت را تمام بازرگان تجارت را به پایان رساند باز آمد سوی منزل شادکام خوشحال به سوی منزل بازگشت

• هر غلامی را بیاورد ارمغان به هر خدمتکاری و نوکری یک سوغاتی داد هر کنیزک را ببخشید او نشان به هر خدمتکاری هدیه ای بخشید

• گفت طوطی ارمغان بنده کو طوطی گفت پس سوغاتی من کو آنچه گفتمی آنچه دیدی باز گو هر چی گفتمی و دیدی را برایم تعریف کن

• گفت گفتم آن شکایت های تو با گروهی طوطیان ، همتای تو بازرگان گفت درد دل و شکایت های تو را برای چند تا طوطی مثل خودت گفتم

• آن یکی طوطی ، ز دردت بوی برد یکی از طوطی ها دردت را فهمید زهره اش بدرید و لرزید و بمرد ترسید و لرزید و مرد

گروه آموزشی عصر

آیا می دانید :

مولوی شاعر ایرانی قرن هفتم هجری قمری است . در شهر بلخ به دنیا آمد و در شهر قونیه وفات یافت . کتاب های مثنوی معنوی و دیوان شمس از جمله کتاب های اوست . یکی دیگر از لقب های او مولانا می باشد .

دانش زبانی :

گاهی بعضی از کلمه ها از دو کلمه با معنی ساخته می شوند و وقتی با هم ترکیب می شوند یک کلمه ی مرکب با معنی جدید تشکیل می دهند کتاب + نامه : نوشته ای که مشخصات کتاب در آن می آید .

کار+ نامه : نوشته ای که نتیجه کار هر فرد در آن می آید .

شناسنامه : نوشته ای که در آن اطلاعات شخصی هر فردی نوشته می شود

روزنامه : نوشته ای که در آن اخبار یک روز نوشته می شود

تشویق نامه : نوشته ای که در آن کسی تشویق می شود

تقدیر نامه : نوشته ای که از آن کسی تقدیر و تشکر می شود

- گاهی اوقات شاعر برای زیبایی شعر از کلمات مخفف (کوتاه شده) استفاده می کند
کارمت : که برای تو بیاورم

• برای مقایسه دو تصویر باید به نکات زیر توجه کنید

- با دقت به جزئیات تصویرها نگاه کنید
- شباهت ها و تفاوت ها را دسته بندی کنید
- پس از مقایسه ی شباهت ها و تفاوت های تصویرها ، نوشته را جمع بندی کنید
- خوش خط و پاکیزه بنویسید

پرسش های متن درس

۱- متن زیر را علایم نگارشی مناسب کامل کنید
بازرگان سکوت کرد نمی دانست چگونه موضوع مردن آن طوطی را به او بگوید طوطی که او را ساکت دید پرسید

ای خواجه چه شده به من بگو

۲- معنی هر واژه را بنویسید .

ارمغان : قضا : زهره اش بدرید : خطه :
بازگو : گفت خام : حبس : همتا :

۳- درستی یا نادرستی عبارت های زیر را مشخص کنید

- سال نامه نوشته ای است که اخبار و اطلاعات هر روز در آن نوشته می شود
- بازرگان از هندوستان چند طوطی به عنوان سوغات آورد .
- گفت خام به معنی کم سخن گفتن است
- شناسنامه نوشته ای است که اطلاعات شخصی هر کس در آن نوشته می شود

www.my-dars.ir

۴- هم خانواده هر کلمه را بنویسید .

تصمیم : حبس : تعجب : شاکي :

۵- مفهوم بیت زیر را بنویسید .

گفت طوطی ارمغان بنده کو
آن چه گفتی آن چه دیدی باز گو

۶- مخالف کلمات زیر را بنویسید :

شروع : خام : آزاد : گران بها : رهایی :

۷- در متن زیر غلط‌های املائی را پیدا کنید و درست آن را بنویسید .
بازرگان می‌خواست برای توطی زیبای خود سوغاتی گران‌بهای بی‌آورد .
ای خاجه ، پیغام مرا به دوستانم در هندوستان برسان و از حال من آن‌ها را با خبر کن .

۸- با حروف در هم ریخته کلمات صحیح را بنویسید.
ت - م - ق - ش - ا ح - ظ - ه - ل ت - ک - و - س

۹- مفهوم ضرب المثل دسته گل به آب دادن را بنویسید .

۱۰- هر کلمه را به معنی آن وصل کنید

سالنامه	نوشته ای که در آن مشخصات شخصی نوشته می‌شود
کتاب نامه	نوشته ای که هنگام خرید خانه بین خریدار و فروشنده نوشته می‌شود
قولنامه	نوشته ای که در آن مشخصات کتاب‌ها نوشته می‌شود
شناسنامه	نوشته یا دفتری که در آن وقایع و مناسبت‌های یک سال نوشته می‌شود

۱۱- از روی سرمشق با خط زیبا بنویسید .

مشک آنست که خود ببوید نه آنکه عطار بگوید.

نادان چو طبل غازی، بلند آواز و میان تهی.

۱۲- جمله‌هایی بسازید که هر دو واژه در آنها باشد.

الف) حیران، قضا:

ب) گران‌بها، تجارت:

۱۳- به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.

الف) بزرگ‌ترین آرزوی طوطی چه بود؟

ب) وقتی بازرگان طوطی را از قفس بیرون آورد، چه اتفاقی افتاد؟

ج) ارمغان بازرگان برای طوطی چه بود؟

۱۴- مترادف واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) در زمان‌های قدیم، حکیمی قصد سفر کرد. (.....)

ب) کشتی با بادبان‌های برافراشته، حرکت کرد. (.....)

ج) لحظاتی بعد، بازرگان شروع به گریستن کرد. (.....)

(د) خبر آمدن آن مرد، به گوش امیر رسید. (.....)

۱۵- معنای کدام کلمه غلط است .

- الف (قضا : سرنوشت
ب (ارمغان : هدیه
ج) همتا : مانند
د) شگفت زده : خوشحال

۱۶- نوشته ای که در آن اخبار یک ماه می آید چه نام دارد .

- الف (روزنامه
ب) هفته نامه
ج) ماهنامه
د) کتاب نامه

۷- می خواست - طوطی - سوغاتی - خواجه - پیغام -	۱- نقطه - نقطه - ویرگول - دونقطه - گیومه باز -
۸- مشتاق - لحظه - سکوت	ویرگول - علامت سوال - گیومه باز - علامت سوال -
۹- کار اشتباهی انجام دادن و با آن اشتباه باعث گرفتاری دیگران شدن	گیومه بسته - نقطه
۱۰- سالنامه : نوشته ای که در آن وقایع و مناسب های یک سال نوشته می شود	۲- ارمغان : هدیه - سوغات قضا: سرنوشت - تقدیر زهره اش بدرید: ترسید خطه : سرزمین بازگو: بیان کن گفت خام : سخن بیهوده حبس : اسارت همتا: مثل - مانند
کتاب نامه : نوشته ای که در آن مشخصات کتاب نوشته می شود	۳- نادرست نادرست نادرست درست
قولنامه : نوشته ای که هنگام خرید خانه بین خریدار و فروشنده نوشته می شود	۴- تصمیم : مصمم حبس : محبوس تعجب : متعجب - عجیب شاکي : شکایت
شناسنامه : نوشته ای که مشخصات شخص هر فرد نوشته می شود	۵- طوطی گفت سوغاتی من کو آن چه گفتی و آن چیزی که دیدی برایم تعریف کن
۱۱- به عهده ی دانش آموز	۶- شروع : پایان خام : پخته آزاد : اسیر گران بها : ارزان رهایی : اسارت
۱۲- به عهده ی دانش آموز	
۱۳- آزادی - پرواز کرد و رفت - رهایی از قفس	
۱۴- دانشمند - بالا رفته - تاجر- حاکم	
۱۵- گزینه د	
۱۶- گزینه ج	

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

نام:	آزمون	کلاس:
نام خانوادگی:	پایانی فصل دوم	تاریخ: / /

۱- واژه‌ی جا افتاده در کدام گزینه آمده است؟

گر خوش آواز بودی و خوش خوان بهتر از تو در مرغان

(۱) نبود (۲) چه کسی (۳) نباشد (۴) نَبْدی

۲- کدام واژه از نظر املايي درست است؟

(۱) بیندیشد (۲) ساهل (۳) حاضر (۴) شحرت

۳- منظور از مثل «دسته گل به آب دادن» چیست؟

(۱) انداختن یک دسته گل در جوی آب (۲) اشتباه کردن در انجام کاری
(۳) درست انجام دادن یک کار (۴) هدیه فرستادن برای کسی

۴- کتاب مثنوی معنوی از کیست .

الف (سعدی (ب) حافظ (ج) مولوی (د) رودکی

۵- کدام گزینه هم خانواده بقیه نیست .

الف (موثر (ب) اثر (ج) تاثیر (د) ثریا

۶- داستان قدم یازدهم از کیست .

الف (محمد میر کیانی (ب) سوسن طاقدیس

(ج) سمیه جلالی (د) حبیب یغمایی

۷- جاهای خالی را با واژه های مناسب کامل کنید:

روبه و حیلت ساز / پای و کرد آواز/ طعمه چون دهان / جست و را

گروه آموزشی عصر

۸- با متضاد واژه‌های زیر جمله بسازید.

www.my-dars.ir

الف) خوشحالی ≠

ب) آزاد ≠

ج) دوست ≠

۹- معنی واژه هایی که زیر آن ها خط کشیده شده است را بنویسید.

- حاکم به هوش و فهم پسر آفرین گفت و مرد از او معذرت خواست.

- روزی حکیمی قصد سفر کرد و کشتی او گرفتار توفان شد.

- گفت طوطی را «چه خواهی ارمغان کارمت از خطه ی هندوستان».

۱۰- در جمله های زیر واژه های «خار» و «خوار» هریک به چه معنایی هستند؟

الف) خارگل سرخ در دست محمد فرو رفت. ب) انسان دورو در نزد دوستانش خوار می شود.

۱۱- منظور از ضرب المثل «هیچ ارزانی بی علت نیست و هیچ گرانی بی حکمت» چیست؟

۱۲- منظور حکیم از این که گفت: «به دست آورید آن چه را ماندنی است» چیست؟

۱۳- شعر روباه و زاغ را به صورت قصه بنویسید.

۱۰- تیغ - کوچک و حقیر	۱- گزینه ۴
۱۱- ارزانی و گرانی هر چیزی حتما دلیل درستی دارد	۲- گزینه ۱
۱۲- به دنبال کسب چیزی باشید که از بین نمی رود و همیشه می ماند مانند علم و دانش	۳- گزینه ۲
۱۳- به عهده ی دانش آموز	۴- گزینه ۳
	۵- گزینه ۴
	۶- گزینه ۵
	۷- پرفریب - رفت - درخت افتاد - بگشود - بگشود - روبهک - طعمه - بربود
	۸- ناراحتی - اسیر - دوست جمله سازی به عهده ی دانش آموز
	۹- عذرخواهی دانشمند - اراده - بادهای شدید سوغاتی - سرزمین